

Så når overløb forekommer - og vil forekomme i fremtiden, hvordan kan forsyningsselskaber så bedre håndtere dem?

Kronik.

Hvad gør vi med alt det vand?

Af professor Per Vagn Freytag og lektor Mads Bruun Ingstrup, Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse, Syddansk Universitet, Kolding

Verden rundt er der komplekse udfordringer med vand, og løsningen kalder på inddragelse af forskellige ekspertiser. En metode til at innovere og implementere nye vandteknologiske løsninger er offentlige-private samarbejder.

På det seneste har vi i stigende grad oplevet, hvordan for eksempel skybrud og en øget havvandstand kan volde problemer. De større mængder af blandt andet regnvand belaster vores kloakker og øger risikoen for stigende grundvand og oversvømmede kældre. Dette er problemer, som vi i Danmark deler med flere andre lande i verden.

I ET DANSK-tysk Interreg-projekt, Neptun, har vi sammen med forsyningsselskaber, klyngeorganisationen CLEAN, kommuner, virksomheder og andre forskere fra Syddanmark og Nordtyskland arbejdet på at adressere udfordringer inden for vandbranchen. Til det formål er der dannet en række offentlige-private samarbejdskonsortier, der skal bygge bro mellem efterspørgsel og udbud. Et sådant set-up er nødvendigt, fordi vandudfordringerne er komplekse, og hverken den private sektor eller den offentlige sektor kan løse dem alene. Det kræver inddragelse af forskellige ekspertiser. I det følgende kigger vi nærmere på to samarbejdskonsortier om henholdsvis overløb og fejltilslutninger i kloaksystemet.

Med udgangspunkt i de udfordringer, som stigende nedbørsmængder afføder, arbejder Middelfart Spildevand, virksomhederne Wasys (måleudstyr) og Kalb (kommunikationsrådgivning) samt videninstitutionerne Kiel Universitet og Syddansk Universitet sammen om at monitorere og informere målrettet om baggrunden og betydningen af overløb.

Overløb opstår, når kloaksystemet ikke er dimensioneret til at håndtere store vandmængder som ved for eksempel skybrud. Udfordringen kan ikke afhjælpes ved at øge kloakrenens dimensioner, da det blot vil

flytte problemet videre til renseanlægget, der også er dimensioneret efter en bestemt maksimal vandmængde. Så når overløb forekommer, hvordan kan forsyningsselskaber så bedre håndtere dem?

Det er dette spørgsmål, som de offentlige og private aktører arbejder med i konsortiet. Konkret arbejder de på at udvikle et integreret måle- og kommunikationskoncept. Ved at opsætte måleudstyr forskellige steder i kloaksystemet vil forsyningsselskaber få et overblik over vandmængderne og viden om vandkvaliteten, som udledes ved overløb. Det overblik, som målingerne giver, kan kobles til forsyningsselskabernes hjemmesider, hvoraf det vil fremgå hvilken betydning, et overløb har.

Herudover kan der iværksættes en målrettet kommunikationsindsats i forhold til forskellige aktører som eksempelvis borgere, politikere og medier for at oplyse om betydningen af et overløb. Mange overløb vil være uden reel betydning, nogle vil have en vis betydning og nogle få vil have en stor betydning. Samtidig vil målingerne udgøre et grundlag for at iværksætte konkrete tiltag for at afbøde virkningerne af overløb i de tilfælde, hvor dette måtte være nødvendigt.

DET ANDET EKSEMPEL vedrører fejltilslutninger i kloaksystemet. Forskellige danske forsyningsselskaber vurderer, at 10-20 procent af uvedkommende vand i kloaksystemet stammer fra fejltilslutninger. I dag findes fejltilslutninger oftest ved TV-inspektioner af kloaksystemet samtidig med, at der hældes sporstof i tagrenderne ved boligerne, således tagvandet kan genfindes i spildevandskloakken. Derudover skyldes der bordtennisbolde med påskrevet husnumre ud i toiletterne, således boldene kan genfindes i regnvandsbassinerne, og de fejltilsluttede boliger kan herefter identificeres. Denne fremgangsmåde kræver en tankbil med vand, folk i marken, og at der genfindes bolde og sporstof. Det er omkostningstungt og tidkrævende.

Med det formål at skabe nye løsninger, som hurtigt, nemt og billigt kan identificere fejltilslutninger, blev der dannet et samarbejdskonsortium bestående af forsyningsselskaber (BlueKolding og TBZ Flensburg), der har ansvaret for kloaker og spildevandshåndtering, virksomheder (Aquasense og Wasys) med ekspertise i at overvåge og flytte vand samt en videninstitution (Syddansk Universitet), som har viden om vandhåndtering og testmetoder. På den vis rummer konsortiet både efterspørgselsiden og udbuds-

Forhøjet vandstand giver oversvømmelser mange steder. Billedet er fra Randers i oktober. Foto: Annelene Petersen

siden. Arbejdet med udvikling og test af løsninger pågår stadig, men for indeværende er der udviklet to prototyper, der i øjeblikket testes i kloaksystemet, således værdifuld viden kan indsamles.

NÅR VI KIGGER på de foreløbige erfaringer fra Neptun-projektet, så peger de på en række fordele ved at bringe offentlige og private aktører sammen. Særligt fem forhold er iøjnefaldende:

- 1) Den offentlige aktør får løst en udfordring, og den private aktør får mulighed for at udvikle og teste en løsning med input fra den kommende bruger. Det giver en enestående indsigt i en problemstilling, som virksomheden efterfølgende kan gøre brug af i andre innovationssammenhænge eller i commercialiseringsøjemed.
- 2) I stedet for at hver enkelt aktør, offentlig som privat, forsøger at opbygge egne interne udviklingsressourcer, hvilket kan være dyrt og tidkrævende, kan offentlige-private samarbejder udgøre et alternativ. Særligt i situationer, hvor der er behov for ekspertise fra forskellige vi-

densdomæner, kan denne samarbejdsform være gunstig.

3) Offentlige-private samarbejder egner sig godt til vandbranchen, fordi den offentlige aktør ejer infrastrukturen og er driftsorienteret, hvorimod den private aktør er udviklingsorienteret, dog uden at have adgang til at afprøve nye løsninger i den etablerede infrastruktur. Ved et offentligt-privat samarbejde kan drift og udvikling mødes og kan efterfølgende udgøre en unik showcase.

4) Et offentligt-privat samarbejdsprojekt kan vise, hvor der fortsat eksisterer barrierer mellem offentlige og private aktører, og hvordan disse kan adresseres. Dermed bidrager sådanne projekter til at øge forståelsen for - og indsigten i potentialerne for tværsektorielt samarbejde.

5) Et grænseoverskridende offentligt-privat samarbejde giver ikke alene indsigt i, hvordan rammebetingelser varierer fra land til land, men også hvorledes disse forskelle kan håndteres. Dette er en ikke uvæsentlig viden, når virksomhederne efterfølgende skal forsøge at sælge de udviklede løsninger.